

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

У підсумку слід зазначити, що соціальні мережі відкрили перед адвокатами нові можливості: швидкий обмін інформацією, професійне зростання, участь у правничих дискусіях. Проте, водночас вони поставили перед адвокатською професією нові моральні виклики. Етична поведінка адвоката в мережі Інтернет сьогодні — це не просто дотримання формальних норм, а показник професійної зрілості, що визначає довіру до адвоката та авторитет адвокатури в суспільстві.

Список використаної літератури

1. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
2. Як активність у соціальних мережах може завдати шкоди адвокатуві. *Національна асоціація адвокатів України*. 07.11.2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/8496-yak-aktivnist-u-social-nih-merezhah-mozhe-zavdati-shkodi-advokatovi.html>
3. Басюк Ю. М. Етичні межі поведінки адвоката у соціальних мережах в умовах цифровізації суспільства. *Актуальні проблеми судового права* : матеріали Х міжнар. наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ; Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ; Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг., суд., правоохорон. органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». Харків : Право, 2025. С. 154–158. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/49fe58d2-d8a8-447f-86e7-1997a5f5ef1a>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент *Кіслиця Ірина Олександрівна*

Маслякова А. В.

студентка I-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ АДВОКАТА З КЛІЄНТОМ ТА СУДОМ

Адвокатська діяльність базується на дотриманні професійних етичних норм і принципів, що впливають із конституційних положень та положень законів. Зокрема, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» закріплює, що адвокатська діяльність

здійснюється на засадах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Дотримання правил адвокатської етики є обов'язком адвоката, оскільки це прямо передбачено присягою адвоката та статтею 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1].

Адвокатська етика ґрунтується на декількох ключових принципах: дотримання законності, незалежність та свобода здійснення адвокатської діяльності, пріоритет інтересів клієнта, конфіденційність, компетентність та добросовісність, неприпустимість конфлікту інтересів, чесність та добропорядна репутація, повага до адвокатської професії, крім того, окремо регламентовані вимоги до рекламування адвокатської діяльності. Закон передбачає, що адвокат має бути незалежним від будь-яких зовнішніх впливів, зокрема державних органів чи приватних інтересів, і використовувати всі законні способи для ефективного захисту клієнта. У Правилах адвокатської етики [2] пріоритетом визнається інтерес клієнта — адвокат повинен виходити з переваги його інтересів у межах закону. Усі етичні норми утворюють єдину систему та пов'язані між собою.

Взаємодія адвоката з клієнтом передбачає, насамперед, збереження конфіденційності інформації, яку адвокат отримав під час взаємодії з клієнтом. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у статті 22 визначає адвокатську таємницю як будь-яку інформацію, отриману від клієнта у процесі надання правничої допомоги [1]. Адвокат зобов'язаний суворо її зберігати і без письмової згоди клієнта не розголошувати. Розголошення таємниці допускається виключно за письмовою згодою клієнта або в інших, чітко передбачених законом випадках.

Крім того, Закон та Правила адвокатської етики накладають на адвоката обов'язок діяти відповідно до волі клієнта. Зокрема, адвокату заборонено здійснювати захист чи представництво всупереч волі клієнта, за винятком доведеного факту його самообмови. Умови договору з клієнтом не можуть суперечити присязі чи етиці адвоката, а сам договір має містити зобов'язання обох сторін.

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокат зобов'язаний належно виконувати низку професійних обов'язків перед клієнтом. Насамперед, йдеться про інформування довірителя щодо ходу виконання доручення, що гарантує прозорість та контроль з боку клієнта. Важливим є й уникнення будь-якого конфлікту інтересів: адвокат повинен своєчасно попереджати про обставини, які можуть поставити під сумнів його об'єктивність, і не має права без письмової згоди представляти осіб із протилежними інтересами.

Особливе значення має захист адвокатської таємниці, адже правник не може розголошувати відомості, отримані під час надання прав-

вової допомоги, чи використовувати їх для власної вигоди або на користь третіх осіб.

Нарешті, адвокат повинен постійно підтримувати належний рівень професійної компетентності, вдосконалювати свої знання та навички, забезпечуючи тим самим якісний захист інтересів клієнта [1]. У разі невиконання або порушення цих обов'язків адвоката можуть притягнути до дисциплінарної відповідальності.

Під час представництва інтересів клієнта в суді адвокат повинен бути чесним та зобов'язаний діяти за принципом законності: дотримуватися вимог процесуальних кодексів, інших законодавчих актів. Категорично заборонено використовувати незаконні чи неетичні методи (наприклад, підбурювати свідків до надання неправдивої інформації, чинити тиск на суд чи сторони). Адвокат не може застосовувати свої зв'язки чи вплив для тиску на суд.

Водночас у ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» гарантовано право адвоката вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, Правилами адвокатської етики та договором [1]. Це стосується реалізації права на звернення до суду за будь-яких законних засобів: подача клопотань, збирання доказів, здійснення інших процесуальних дій.

Важливий етичний обов'язок адвоката — повага до суду та учасників процесу. Згідно з Правилами адвокатської етики, в залі суду адвокат повинен бути чемним, утримуватися від суперечок із суддею та образ на адресу суддів і сторін. Він має дотримуватись встановленого порядку під час судового засідання і виконувати розпорядження головуючого судді. Узагальнення практики ВКДКА (постанова № V-005/2021) наголошує: адвокат зобов'язаний дотримуватися порядку у суді та виконувати вказівки судді [3]. У справі № 807/291/18 Восьмий апеляційний адміністративний суд визнав повноваження ВКДКА порушувати справу за скаргою, пов'язаною з невиконанням адвокатом судових розпоряджень. Цю позицію підтримав і Верховний Суд у своїй постанові у справі № 807/291/18 [4]. Узагальнення практики також засвідчують, що адвокати зобов'язані поважати судовий процес і не вдаватися до неспортивних методів захисту (рішення ВКДКА № V-005/2021) [3].

Ключові засади етичної поведінки адвоката у взаєминах із судом полягають у суворому дотриманні законності та використанні лише передбачених правом засобів захисту, що виключає будь-які процесуальні зловживання.

Незалежність адвоката проявляється у здатності послідовно та принципово відстоювати позицію клієнта, не жертвуючи професійними переконаннями задля прихильності суду. У центрі завжди мають залишатися інтереси довірителя, які повинні бути безумовним

пріоритетом навіть за наявності тиску з боку судової інстанції. Водночас, адвокат зобов'язаний діяти чесно й добросовісно: не надавати суду свідомо неправдивих відомостей, не маніпулювати фактами чи власними повноваженнями, а також уникати штучного затягування процесу з особистих мотивів.

Порушення етичних норм тягне за собою дисциплінарну відповідальність за Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», зокрема, у статті 34 цього закону серед підстав притягнення адвоката до дисциплінарної є порушення присяги, Правил адвокатської етики, розголошення таємниці, неналежне виконання професійних обов'язків. За такі проступки можуть бути застосовані дисциплінарні стягнення — від попередження до зупинення або позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю.

У п. 3 ч. 2 ст. 31 Закону прямо передбачено, що систематичне або грубе порушення Правил адвокатської етики є підставою для зупинення права на заняття адвокатською діяльністю. При цьому власна невдала робота з клієнтом чи негативне для клієнта рішення суду самі по собі не є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності — дисциплінарні органи повинні виходити лише з наявності правопорушення, а не результату справи.

Можна зробити висновок, що етичні норми в діяльності адвоката є невід'ємною складовою правозахисної професії. Вони регламентуються як законом, так і Правилами адвокатської етики та вимагають від захисника захищати інтереси клієнта законним і чесним шляхом. Виконання цих правил сприяє довірі до адвокатури і захисту прав людини. Порушення ж етичних приписів може призвести до дисциплінарних стягнень (попередження, зупинення або позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю). У зв'язку з цим адвокати повинні знати свої зобов'язання щодо конфіденційності, уникнення конфлікту інтересів, чесності перед судом та інші, а також бути готовими нести відповідальність за їх недотримання.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України № 5076-VI від 05.07.2012 Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282.
2. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
3. Узагальнення дисциплінарної практики кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури щодо заяв (скарг) суддів відносно неналежної поведінки адвокатів: Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури № V-005/2021 від 27.05.2021. URL: <https://vkdka.org/15918-2/>

4. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі № 807/291/18 від 20.12.2019 р. URL: <https://zakononline.ua/court-decisions/show/86504844>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Мельник І. А.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА У ВЗАЄМОВІДНОСИНАХ СУДДІВ І АДВОКАТІВ

Професійна етика у взаємовідносинах суддів і адвокатів є важливою складовою забезпечення справедливого судочинства. Вона базується на взаємній повазі, неупередженості, дотриманні принципів права. Суддя та адвокат мають спільну мету — сприяти утвердженню справедливості, зберігаючи при цьому моральні стандарти та етичну поведінку.

Взаємодія адвоката та суду ґрунтується на взаємоповазі, що передбачає коректне спілкування, належне виконання професійних обов'язків і усвідомлення соціальної ролі кожного учасника процесу. Така взаємоповага вимагає дотримання як формальних, так і неформальних правил поведінки, визначених національними та європейськими етичними стандартами.

Правила адвокатської етики мають на меті уніфіковане закріплення традицій і досвіду української адвокатури в сфері тлумачення норм адвокатської етики, а також загальновизнаних деонтологічних норм і правил, прийнятих у міжнародному адвокатському співтоваристві [1].

Щодо суддів, то відповідно до положень Кодексу суддівської етики, судді України, усвідомлюючи значущість своєї місії та роль у зміцненні довіри суспільства до судової влади, зобов'язуються демонструвати високі стандарти поведінки як під час здійснення правосуддя, так і в позасудовому житті, добровільно приймаючи на себе підвищені етичні обмеження з метою забезпечення авторитету судової влади [2].

Таким чином, дотримання етичних стандартів судьями та адвокатами є запорукою справедливого правосуддя, підвищення довіри суспільства до судової системи й зміцнення авторитету правничої професії в цілому.

Зубков Ю. С.

Штучний інтелект в адвокатській діяльності: баланс між ефективністю та етичними межами 452

Іванченко А. О.

Етичні стандарти поведінки адвоката в онлайн-просторі 455

Іскра Є. С., Расіхіна В. В.

Професійна етика адвоката як гарантія довіри до правосуддя 458

Казарян Л. Р.

Дисциплінарна відповідальність як наслідок порушення професійної етики адвоката 460

Кіріпченко В. В.

Дотримання адвокатської таємниці як морально-етичний обов'язок адвоката 462

Котелкіна В. М.

До питання рекламування адвокатської діяльності у соціальних мережах 465

Лихенко Є. О.

Професійна чесність та результативність адвокатської діяльності: етичні межі досягнення позитивного результату 469

Маковійчук С. В.

Поведінка адвоката у соціальних мережах: новий вимір професійної етики 472

Маслякова А. В.

Етичні аспекти взаємодії адвоката з клієнтом та судом 474

Мельник І. А.

Професійна етика у взаємовідносинах суддів і адвокатів 478

Мідяна В. О., Лукашевич А. Л.

Етика адвоката в цифрову епоху: виклики використання штучного інтелекту 480

Мовчан А. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення адвокатської таємниці: сучасні тенденції 483

Недслєва Д. П., Приймак М. І.

Поведінка адвоката в професійній діяльності в умовах воєнного стану: етичний аспект 487